

DECIZIE

19 august 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Maria Ghervas
Nicolae Craiu
Victor Burduh
Mariana Pitic

examinând recursurile declarate de către Ministerul Justiției și Procuratura Generală,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de către Marcel Pulbere împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii Procuratura Generală și Serviciul Vamal cu privire la repararea prejudiciului material și moral,

împotriva deciziei din 10 decembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care au fost respinse apelurile declarate de către Marcel Pulbere, Ministerul Justiției și Procuratura Generală și a fost menținută hotărârea din 06 septembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul central,

constată:

La 04 aprilie 2019 Marcel Pulbere a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii Procuratura Generală și Serviciul Vamal cu privire la repararea prejudiciului material și moral.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că, în anul 2008 a fost pus sub învinuire în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 42 alin. (5) și 248 alin. (5) lit.b), c) și d) din Codul penal.

A menționat că, la momentul punerii sub învinuire, activa în funcția de șef al Sectorului audit financiar, Direcția audit intern în cadrul Serviciului Vamal, însă în temeiul demersului Procuraturii Anticorupție, prin ordinul Serviciului Vamal nr.102-p din 17 februarie 2009 contractul individual de muncă a fost suspendat.

A susținut că, în cadrul urmăririi penale, la 06 iulie 2009, la domiciliul său a fost efectuată percheziție, iar prin încheierea din 21 iulie 2009 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău a fost aplicată în privința sa măsura preventivă sub formă de arest pe o perioadă de 15 zile. Ulterior, prin decizia din 28 iulie 2009 a Curții de Apel Chișinău a fost admis recursul procurorului, a fost casată încheierea enunțată, a fost rejudecată cauza și a fost pronunțată o nouă hotărâre, prin care a fost admis demersul procurorului și a fost prelungită măsura preventivă - arest preventiv, pe un termen de 30 zile.

A afirmat că, prin sentința din 24 februarie 2012 a Judecătorei Botanica, mun. Chișinău a fost achitat pe art. 42 alin. (5) și 248 alin. (5) lit. b), c) și d) din Codul penal, din motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii.

A relevat că, prin decizia din 29 ianuarie 2013 a Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău a fost admis apelul procurorului, a fost casată din alte motive sentința enunțată și a fost trimisă cauza la rejudecare în aceeași instanță, în alt complet de judecată.

A notat că, prin sentința din 25 iulie 2013 a Judecătorei Botanica, mun. Chișinău a fost achitat pe art. 42 alin. (5) și 248 alin. (5) lit. b), c) și d) din Codul penal, din motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii.

A specificat că, prin decizia din 19 mai 2014 a Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău a fost admis apelul procurorului, a fost recunoscut vinovat în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 42 alin. (5) și 248 alin. (5) lit. b), c) și d) din Codul penal și i-a fost stabilită o pedeapsă cu închisoare pe un termen de 5 ani, cu aplicarea art. 90 din Codul penal, suspendare condiționată a executării pedepsei pe un termen de probă de 3 ani. La fel, conform art. 65 din Codul penal, a fost privat de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate în organele vamale și în cele de ocrotire a normelor de drept pe termen de 3 ani.

A invocat că, în temeiul deciziei enunțate, prin ordinul Serviciului Vamal nr. 1166-p din 22 august 2014 a fost eliberat din Serviciul Vamal.

A declarat că, prin decizia din 17 februarie 2015 a Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție a fost casată decizia instanței de apel în partea condamnării sale și a fost dispusă rejudecarea cauzei în această parte de aceeași instanță, în alt complet de judecată.

A menționat că, a contestat în instanța de judecată refuzul Serviciului Vamal de anulare a ordinului de eliberare din funcție, iar în temeiul hotărârii din 22 august 2015 a Judecătorei Centru, mun. Chișinău, prin ordinul Serviciului Vamal nr. 860-p din 02 septembrie 2015 a fost restabilit în funcția de auditor intern al Direcției audit intern.

A susținut că, prin decizia din 26 aprilie 2016 a Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău a fost menținută sentința din 25 iulie 2013 a Judecătorei Botanica, mun. Chișinău în privința achitării sale pe art. 42 alin. (5) și 248 alin. (5) lit. b), c) și d) din Codul penal.

A afirmat că, prin decizia din 30 ianuarie 2018 a Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție a fost menținută decizia instanței de apel în privința achitării sale pe art. 42 alin. (5) și 248 alin. (5) lit. b), c) și d) din Codul penal.

A relatat că, prin achitarea sa a fost deplin reabilitat, fapt ce a condiționat apariția dreptului la repararea prejudiciului cauzat în urma aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest și tragerii ilegale la răspundere penală, ce urmează a fi reparat în temeiul Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

A precizat că, prejudiciul material este compus din salariul și alte venituri provenite din activitatea sa în funcția de șef al Sectorului audit financiar, Direcția audit intern în cadrul Serviciului Vamal și sumele plătite de el pentru asistența

juridică, acordată de către avocatul Iulian Balan în cadrul cauzei penale.

A declarat că, a suportat și un prejudiciu moral, motivat prin faptul că și-a schimbat modul de viață, suportând stări de frustrare, fiind defăimat la locul de muncă, în fața prietenilor, cunoscuților, rudelor, vecinilor.

A solicitat încasarea din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției, cu titlu de prejudiciu material, a salariului și a altor venituri, cu aplicarea coeficientului de inflație pentru perioada 17 februarie 2009 – 02 septembrie 2015, a sumei de 35000 de lei, cu titlu de prejudiciu material, compus din cheltuieli de asistență juridică suportate în dosarul penal și a sumei de 500000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral.

Ulterior, Marcel Pulbere a depus cerere de micșorare a cuantumului unei pretenții din acțiune, solicitând încasarea din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției a sumei de 249209,71 de lei, cu titlu de prejudiciu material, compus din salariul în sumă de 235186,21 de lei și ajutorul material în sumă de 14023,50 de lei, pentru perioada 17 februarie 2009 – 08 martie 2015 (f.d.50, vol. III).

Prin hotărârea din 06 septembrie 2019 a Judecătorei Strășeni, sediul central acțiunea depusă de către Marcel Pulbere a fost admisă parțial și au fost încasate din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Marcel Pulbere suma de 50000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral, suma de 35000 de lei, cu titlu de prejudiciu material, compus din cheltuielile de asistență juridică și suma de 249209,71 de lei, cu titlu de prejudiciu material, compus din salariul neachitat și ajutorul material. În rest acțiunea a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Prin decizia din 10 decembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău au fost respinse apelurile declarate de către Marcel Pulbere, Ministerul Justiției și Procuratura Generală și a fost menținută hotărârea primei instanțe.

La 12 martie 2020 Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri cu privire la respingerea acțiunii.

În motivarea recursului a indicat că, decizia instanței de apel este neîntemeiată, deoarece instanța de apel a interpretat eronat legea și a apreciat arbitrar probele.

A menționat că, Marcel Pulbere nu a prezentat careva probe concludente, prin care să ateste faptul că, bănuiala sa ar fi avut careva efecte negative asupra reputației sale.

A susținut că, conform legislației procesual penale, organul de urmărire penală este în drept să efectueze acțiuni de urmărire penală necesare pentru stabilirea adevărului și apărarea intereselor altor persoane, inclusiv interesele statului. Respectiv, prezenta acțiune civilă este neîntemeiată, în condițiile în care nu orice acțiune a organelor de drept și judecătorești atrage răspunderea statului.

În această ordine de idei, a accentuat că, este important și necesar să se constate ilegalitatea actului procedural emis de către organul de drept.

A afirmat că, în cazul în care se demonstrează printr-un act judecătoresc de dispoziție irevocabil faptul că, acțiunile întreprinse de către organul de urmărire

penală sunt/au fost ilegale, atunci dreptul la despăgubire apare indiferent de faptul dacă este vinovată sau nu persoana.

Prin urmare, a considerat că, art. 3 și 6 din Legea nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilegale ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești sunt indisolubile și nu pot fi aplicate separat.

A relevat că, instanțele judecătorești au analizat arbitrar poziția participanților la proces și au evitat aprecierea argumentului reprezentantului Ministerului Justiției privitor la faptul că, nu orice acțiune a organelor de drept și judecătorești atrage răspunderea statului. Or, aplicarea acestor măsuri este necesară într-o societate democratică și acest scop este proporțional anumitor restricții, care pot avea loc în cadrul desfășurării lor, deoarece pe altă cale este imposibilă realizarea scopului procesului penal și poate fi prejudiciată considerabil activitatea de administrare a probelor, reieșind din faptul că, imixtiunea organului de urmărire penală este prevăzută de lege și este necesară într-o societate democratică, deoarece urmărește un scop legitim, fiind respectat principiul proporționalității unde drepturile omului nu sunt absolute și exercitarea drepturilor unei persoane urmează a fi apreciat în raport cu interesul public mai larg, ce ține de lupta cu criminalitatea.

A notat că, existența în speța dată a ordonanței de clasare a cauzei penale nu denotă faptul că, organul de urmărire penală a admis careva acțiuni ilegale, or, efectuarea măsurilor operative de investigație este obligația organului de urmărire penală, care are drept scop de a descoperi circumstanțele și persoana care a comis infracțiunea.

Cît privește prejudiciul moral încasat, a remarcat că, despăgubirea acordată de Curtea Europeană pentru Drepturile Omului, în legătură cu daunele morale este menită să furnizeze o compensație financiară pentru un prejudiciu moral, cum ar fi suferințe psihice sau fizice. Prin natura lor, daunele morale nu se pretează la calcule exacte. Dacă se stabilește existența unor astfel de daune și în cazul în care Curtea consideră că este necesară o compensație bănească, ea va face o evaluare pe o bază echitabilă, luând în considerare standardele care decurg din jurisprudența sa.

A precizat că, prejudiciul moral reprezintă o pagubă, care este cauzată individului prin vătămarea unui interes personal nepatrimonial și urmează a fi privit ca o compensare și nicidecum ca obținerea unor foloase necuvenite.

A declarat că, organul de urmărire penală nu a încălcat dreptul intimatului la libertate și la siguranță prevăzut de art. 5 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, precum și nu a încălcat prevederile art. 6 din Convenție, or, organul de urmărire penală, în cadrul cauzei penale, a realizat un mecanism investigator efectiv într-o societate democratică și, anume, de a investiga și preveni acțiuni criminale comise către persoanele fizice și juridice. Cu atât mai mult, scopul urmăririi penale, fiind bine definit de către legiuitor în art. 1 alin. (2) din Codul procedură penală, justifică necesitatea derulării acesteia ca mijloc de luptă contra criminalității, mijloc de protejare a persoanei, societății și statului de acțiuni, mijloc de existență și de menținere a unui stat de drept.

A relevat că, nu poate fi neglijat faptul că, intimatul a demonstrat că, a făcut uz de recursuri interne pentru a deplânge condițiile rele de detenție.

A considerat că, suma acordată de către instanță pentru despăgubirile morale în mărime de 50000 de lei este neîntemeiată, ținându-se cont de natura dreptului lezat, durata desfășurării urmăririi penale, durata existenței măsurilor preventive, statutul și vârsta intimatului.

Referitor la încasarea cheltuielilor de asistență juridică suportate în cauza penală în sumă de 35000 de lei, a considerat că, sunt neîntemeiate și exagerate.

A menționat că, conform Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 8 din 24 decembrie 2012 cu privire la examinarea litigiilor privind repararea prejudiciului moral și material cauzat persoanelor deținute prin violarea art. 3, 5 și 8 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, reclamantul urmează să justifice cheltuielile de asistență juridică solicitate din dări de seamă ale avocatului cu privire la asistența juridică prestată și justificarea onorariului global sau per oră perceput de către avocat. În cazul nejustificării cheltuielilor de asistență juridică, judecătorul poate respinge această pretenție integral sau în parte. Aceleași dispoziții sunt cuprinse și în pct. 16 din Recomandarea privind quantumul onorariilor avocaților și compensarea de către instanțele de judecată a cheltuielilor de asistență juridică, aprobată de Consiliul Uniunii Avocaților din Republica Moldova prin decizia nr. 2 din 30 martie 2012.

Referitor la încasarea sumei de 249209 lei, cu titlu de prejudiciu material, compus din plățile salariale, a considerat că, este neîntemeiată, or, la materialele cauzei a fost anexată hotărârea din 22 august 2015 a Judecătorei Centru, mun. Chișinău, prin care Serviciul Vamal a fost obligat să achite intimatului salariul, iar prin ordinul Serviciului Vamal nr. 754 din 08 iulie 2016 a fost achitat intimatului salariul pentru absența forțată de la lucru. Astfel, ulterior, intimatul nu a înaintat față de Serviciul Vamal pretenții de ordin material, salarial.

La 07 aprilie 2020 Procuratura Generală a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri cu privire la respingerea în partea respingerii pretențiilor cu privire la încasarea dobânzii de întârziere și a penalității și emiterea în această parte a unei noi hotărâri cu privire la admiterea acestor pretenții, iar în rest menținerea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului a indicat că, hotărârile judecătorești în partea respingerii pretențiilor cu privire la încasarea dobânzii de întârziere și a penalității sunt neîntemeiate.

A menționat că, intimatul nu a fost atras la răspundere penală și nici nu i-a fost acordat statutul de „condamnat”, având doar calitatea de învinuit/inculpat de comiterea unei infracțiuni în baza probelor acumulate în cadrul urmăririi penale, însă în cazul dat, în privința acestuia nu a fost emisă o sentință definitivă de condamnare.

A susținut că, pentru a fi în prezența unei acțiuni civile întemeiate nu este suficient de a fi întrunite doar prevederile art. 6 din Legea nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, dar și dispozițiile prevăzute de art. 3 alin. (1) din Legea enunțată.

A afirmat că, reieșind din prevederile art. 3 din Legea enunțată, prezenta acțiune civilă este neîntemeiată. Or, nu orice acțiune a organelor de drept și

judecătorești atrage răspunderea statului.

A accentuat că, este important și necesar să se constate ilegalitatea actului procedural emis de către organul de drept și, anume, dacă se demonstrează printr-un act judecătorec de dispoziție irevocabil că, acțiunile întreprinse de către organul de urmărire penală sunt/au fost ilegale, atunci dreptul la despăgubire apare indiferent de faptul dacă este vinovată sau nu persoana. Or, instanța de judecată urmează să indice expres care anume act normativ justifică răspunderea statului.

Prin urmare, a considerat că, art. 3 și 6 din Legea enunțată sunt indisolubile și nu pot fi aplicate separat.

A notat că, conform Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 8 din 24 decembrie 2012 (pct. 14), examinarea corectitudinii efectuării acțiunilor procesuale nu ține de competența instanței civile, deoarece aceste chestiuni urmează a fi decise în cadrul procedurilor penale. Or, prezentul litigiu este cu caracter civil și nu ține de competența instanței de judecată de a se pronunța pe marginea acestui aspect.

A specificat că, nu există nici un act procedural definitiv și irevocabil al judecătorului de instrucție sau al organului ierarhic superior, prin care s-a stabilit ca fiind ilegale acțiunile organului de urmărire penală (cerință prevăzută de art. 3 din Legea enunțată), de aceea se constată că, toate acțiunile ale organului de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești sunt în strictă conformitate cu prevederile legale.

A declarat că, existența în speță a sentinței de achitare nu denotă faptul că, organul de urmărire penală a admis careva acțiuni ilicite, or, efectuarea măsurilor operative de investigație este obligația organului de urmărire penală, care are drept scop de a descoperi circumstanțele și persoana care a comis infracțiunea.

Totodată, a mai declarat că, organul de drept a întreprins toate acțiunile de urmărire penală posibile și raționale prevăzute de Codul de procedură penală, în scopul cercetării sub toate aspectele, multilateral și obiectiv a circumstanțelor cazului (art. 254 din Codul de procedură penală).

A subliniat că, din concursul probatoriului acumulat la pornirea urmăririi penale, inițial s-a stabilit comiterea de către intimat a acțiunilor prejudiciabile sancționate de Codul penal, circumstanțe care impuneau efectuarea în continuare conform prevederilor art. 252-254 din Codul de procedură penală, pentru acumularea probatoriului, care atât învinovățește, cât și dezvinovățește persoana în acțiunile criminale acuzate ei.

În ceea ce privește prejudiciul moral în sumă de 50000 de lei, a invocat că, suma enunțată este exagerată, nejustificată și lipsită de temei. Or, în condițiile în care prezenta acțiune civilă nu întrunește toate condițiile de aplicabilitate a Legii enunțate, nu există nici temei legal de a solicita repararea acestui prejudiciu.

Mai mult, a relevat că, intimatul nu a demonstrat prin mijloace de probă concludente, pertinente și utile (cu titlu de exemplu: ordonanța organului ierarhic superior, încheierea judecătorului de instrucție, încheiere interlocutorie) faptul că, organul de urmărire penală sau instanța de judecată a admis careva încălcări procesuale în privința sa. Or, în corespundere cu norma art. 218 din Codul de procedură penală, instanța de judecată, constatând în procesul de judecată fapte de încălcare a legalității și a drepturilor omului, o dată cu adoptarea hotărârii, emite și

o încheiere interlocutorie, prin care aceste fapte se aduc la cunoștința organelor respective, persoanelor cu funcție de răspundere și procurorului.

A mai relevat că, recurentul nu a prezentat careva probe concludente, pertinente, utile și veridice, prin care să se confirme că, învinuirea sa ar fi avut careva efecte negative asupra reputației sale, este persoană publică în mun. Chișinău și în privința lui au existat afirmații calomnioase și defăimătoare.

A menționat că, intimatul nu a prezentat probe justificative, care ar demonstra prezența unor suferințe cauzate. Or, toate argumentele invocate întru motivarea pretenției cu privire la repararea prejudiciului moral poartă un caracter declarativ, formal, fără a dispune de careva suport probatoriu și legal.

A accentuat că, nu se admit careva speculații sau anticipații cu privire la lezarea demnității, reputației profesionale, imaginii, agravarea stării de sănătate, etc. ca urmare a intentării dosarului penal și deferirii cauzei în instanța de judecată.

În ceea ce privește pretenția cu privire la încasarea cheltuielilor de asistență juridică, a susținut că, este neîntemeiată, în condițiile în care prezenta acțiune nu întrunește toate condițiile de aplicabilitate a Legii enunțate.

A afirmat că, cheltuielile de asistență juridică trebuie să fie realmente angajate, necesare și rezonabile, principii care urmau a fi luate în considerare de către instanțele judecătorești.

Cu referire la încasarea salariului neachitat și a ajutorului material, a relevat că, în cazul dat, achitarea salariului, precum și a altor plăți prevăzute de lege, pe perioada încetării contractului individual de muncă, nu poate avea loc, datorită neexercitării funcției pe toată această perioadă, luând în considerare că, încetarea din funcție se datora unor circumstanțe ce nu depind de voința angajatorului. În aceste condiții, plățile pentru concediile anulate și alte plăți, conform legii, nu pot fi achitate pe perioada încetării din funcție. Or, la materialele dosarului nu se constată că, intimatul să fi fost contestat ordinul de concediere sau să fi fost suspendat de către instanța de judecată ca ulterior să aibă dreptul la repararea prejudiciului material.

Prin urmare, făcând o apreciere a tuturor circumstanțelor de fapt și drept ale cauzei, a invocat că, în cazul dat nu este aplicabilă Legea nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, respectiv, nu există teme juridic de a se pretinde achitarea din contul statului atât a prejudiciului material, cât și a prejudiciului moral.

Prin referința depusă la 18 mai 2020 Procuratura Generală a solicitat admiterea recursului declarat de către Ministerul Justiției, iar prin referința depusă la 26 mai 2020 Marcel Pulbere a solicitat declararea recursului depus de către Ministerul Justiției ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 440 alin. (2) Codul de procedură civilă, completul din 3 judecători prin încheierea din 22 iulie 2020 a considerat recursurile admisibile și a dispus examinarea fondului de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursurile întemeiate și care urmează a fi admise, cu casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe în partea încasării salariului și a ajutorului material și pronunțarea în această

parte a unei noi hotărâri, iar în rest menținerea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

Conform art. 3 alin. (1) lit. a), b) și c) și (2) din Legea nr. 1545-XII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma: reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau țara, tragerii ilegale la răspundere penală; condamnării ilegale, confiscării ilegale a averii, supunerii ilegale la muncă neremunerată în folosul comunității; efectuării ilegale, în cazul urmăririi penale ori judecării cauzei penale, a percheziției, ridicării, punerii ilegale sub sechestru a averii, eliberării sau suspendării ilegale din lucru (funcție), precum și în urma altor acțiuni de procedură care limitează drepturile persoanelor fizice sau juridice.

Prejudiciul cauzat se repară integral, indiferent de culpa persoanelor cu funcție de răspundere din organele de urmărire penală, din procuratură și din instanțele judecătorești.

Conform art. 1405 alin. (1) din Codul civil, prejudiciul cauzat persoanei fizice prin condamnare ilegală, atragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a măsurii preventive sub forma arestului preventiv sau sub forma declarației scrise de a nu părăsi localitatea, prin aplicarea ilegală în calitate de sancțiune administrativă a arestului, muncii neremunerate în folosul comunității se repară de către stat integral, indiferent de vinovăția persoanelor de răspundere ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii sau ale instanțelor de judecată.

În temeiul dispozițiilor legale citate se instituie obligația generală a statului de a repara persoanele fizice prejudiciul material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

Pe parcursul judecării cauzei s-a constatat că, în anul 2008 Marcel Pulbere a fost pus sub învinuire în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 42 alin. (5) și 248 alin. (5) lit. b), c) și d) din Codul penal.

La 06 iulie 2009, prin încheierea judecătorului de instrucție, lui Marcel Pulbere i-a fost înlocuită măsura preventivă din obligarea de a nu părăsi țara cu arest preventiv pe un termen de 15 zile.

Prin încheierea din 21 iulie 2009 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău a fost respins demersul procurorului privind prelungirea măsurii preventive – arestul preventiv în privința lui Marcel Pulbere, învinuit în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 42 alin. (5) și 248 alin. (5) lit. b), c) și d) din Codul penal.

Ulterior, prin decizia din 28 iulie 2009 a Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău a fost admis recursul declarat de către procurorul în Procuratura Anticorupție, Dumitru Purici, a fost casată încheierea enunțată și a fost pronunțată o nouă hotărâre, prin care a fost admis demersul procurorului și a fost prelungită învinuitului Marcel Pulbere măsura preventivă – arest preventiv pe un termen de 30 de zile, cu calcularea termenului din momentul reținerii lui.

De asemenea, s-a constatat că, prin sentința din 24 februarie 2012 a Judecătorei Botanica, mun. Chișinău a fost achitat Marcel Pulbere pe art. 42 alin.(5) și 248 alin. (5) lit. b), c) și d) din Codul penal, din motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii și a fost revocată măsura preventivă în privința lui Marcel Pulbere.

Prin decizia din 29 ianuarie 2013 a Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău a fost admis apelul procurorului, a fost casată din alte motive sentința enunțată și a fost trimisă cauza la rejudecare în aceeași instanță, în alt complet de judecată.

Prin sentința din 25 iulie 2013 a Judecătorei Botanica, mun. Chișinău a fost achitat Marcel Pulbere pe art. 42 alin. (5) și 248 alin. (5) lit. b), c) și d) din Codul penal, din motiv că, fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii.

Ulterior, prin decizia din 19 mai 2014 a Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău a fost admis apelul procurorului în Procuratura Anticorupție, Adrian Popenco, a fost casată sentința enunțată și a fost pronunțată o nouă hotărâre, conform modului stabilit, pentru primă instanță, prin care Marcel Pulbere a fost recunoscut vinovat în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 42 alin. (5) și 248 alin. (5) lit. b), c) și d) din Codul penal și a fost pedepsit cu închisoare pe un termen de 5 ani, iar prin aplicarea art. 90 din Codul penal, cu suspendarea condiționată a executării pedepsei pe un termen de probă de 3 ani. Totodată, conform art. 65 din Codul penal, Marcel Pulbere a fost privat de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate în organele vamale și în cele de ocrotire a normelor de drept pe termen de 3 ani.

Prin decizia din 17 februarie 2015 a Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție a fost admis recursul ordinar declarat de către avocatul Iulian Balan în numele inculpatului Marcel Pulbere, a fost casată decizia instanței de apel în partea condamnării lui Marcel Pulbere și a fost dispusă rejudecarea cauzei în această parte de aceeași instanță, în alt complet de judecată. În rest decizia instanței de apel a fost menținută.

La 26 aprilie 2016, prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău, a fost menținută sentința din 25 iulie 2013 a Judecătorei Botanica, mun. Chișinău în privința achitării inculpatului Marcel Pulbere pe art. 42 alin. (5) și 248 alin. (5) lit.b), c) și d) din Codul penal.

Prin decizia din 30 ianuarie 2018 a Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție a fost menținută decizia instanței de apel în privința achitării lui Marcel Pulbere de sub învinuirea adusă în baza art. 42 alin. (5) și 248 alin. (5) lit. b), c) și d) din Codul penal.

Actele cauzei denotă faptul că, lui Marcel Pulbere i-au fost aplicate măsurile preventive – obligația de a nu părăsi țara și arest preventiv, a fost pus sub învinuire, a avut calitatea de învinuit și inculpat în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 42 alin. (5) și 248 alin. (5) lit. b), c) și d) din Codul penal, astfel, Marcel Pulbere a fost tras ilegal la răspundere penală.

Prin urmare, instanța de recurs reține că, în speță, urmează a fi aplicate prevederile Legii nr. 1545-XII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, iar argumentele apelanților în acest sens

se resping ca neîntemeiate.

Înaintând prezenta cerere de chemare în judecată, Marcel Pulbere a solicitat încasarea din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției, cu titlu de prejudiciu material, a salariului și a altor venituri, cu aplicarea coeficientului de inflație pentru perioada 17 februarie 2009 – 02 septembrie 2015, a sumei de 35000 de lei, cu titlu de prejudiciu material, compus din cheltuieli de asistență juridică suportate în dosarul penal și a sumei de 500000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral.

Ulterior, Marcel Pulbere a depus cerere de micșorare a cuantumului unei pretenții din acțiune, solicitând încasarea din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției a sumei de 249209,71 de lei, cu titlu de prejudiciu material, compus din salariul în sumă de 235186,21 de lei și ajutorul material în sumă de 14023,50 de lei, pentru perioada 17 februarie 2009 – 08 martie 2015 (f.d.50, vol. III).

Prima instanță, fiind investită cu judecarea prezentei cauze, a ajuns la concluzia temeiniciei parțiale a acțiunii depusă de către Marcel Pulbere, încasând din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Marcel Pulbere suma de 50000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral, suma de 35000 de lei, cu titlu de prejudiciu material, compus din cheltuielile de asistență juridică și suma de 249209,71 de lei, cu titlu de prejudiciu material, compus din salariul neachitat și ajutorul material, în rest acțiunea fiind respinsă ca fiind neîntemeiată.

Fiind investită cu judecarea apelurilor declarate de către Marcel Pulbere, Ministerul Justiției și Procuratura Generală, instanța de apel a ajuns la concluzia netemeinicii acestora, menținând hotărârea primei instanțe, pe care a considerat-o întemeiată și legală.

Conform art. 7 lit. a) din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, în cazurile menționate la art. 3, persoanei fizice sau juridice i se compensează sau i se restituie salariul și alte venituri provenite din muncă, ce constituie sursa ei principală de existență, de care a fost privată în urma acțiunilor ilicite.

Conform art. 8 alin. (1) și (3) lit. a) din Legea menționată, cuantumul sumelor de compensare a prejudiciului, prevăzute la art.7 lit. a), se calculează pornindu-se de la câștigul mediu lunar al persoanei fizice la momentul cauzării prejudiciului, cu aplicarea coeficientului de inflație. Pentru cuantificarea prejudiciului reparabil, câștigul mediu lunar se calculează persoanelor angajate prin contract de muncă - prin aplicarea modului de calculare a salariului mediu în conformitate cu legislația.

Actele cauzei denotă faptul că, la 17 februarie 2009, la demersul Procuraturii Anticorupție nr. 2008036486/09-915 din 16 februarie 2009, Serviciul Vamal a emis ordinul nr. 102-p, prin care a fost suspendat contractul individual de muncă cu Marcel Pulbere, șef al sectorului audit financiar al Direcției audit intern (f. d. 31, vol.III).

La 22 august 2014, în temeiul deciziei din 19 mai 2014 a Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău, Serviciul Vamal a emis ordinul nr. 1166-p, prin care Marcel Pulbere a fost eliberat din funcția de auditor intern al Direcției audit intern, începând

cu 19 mai 2014 (f. d. 32, vol. III).

Ulterior, în scopul executării deciziei din 17 februarie 2015 a Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție, Serviciul Vamal a emis ordinul nr. 200-p din 09 martie 2015, prin care a fost anulat ordinul Serviciului Vamal nr. 1166-p din 22 august 2014 cu privire la eliberarea lui Marcel Pulbere din serviciu (f. d. 33, vol. III).

De asemenea, actele cauzei denotă faptul că, Marcel Pulbere a depus cerere de chemare în judecată împotriva Serviciului Vamal cu privire la obligarea restabilirii în funcția deținută, încasarea salariului pentru absența forțată de la lucru și repararea prejudiciului moral.

Prin hotărârea din 22 august 2015 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău a fost admisă acțiunea depusă de către Marcel Pulbere, a fost obligat Serviciul Vamal să-l restabilească pe Marcel Pulbere în funcția de auditor intern al Direcției audit intern, să calculeze și să achite lui Marcel Pulbere salariul mediu pentru absența forțată de la lucru în perioada 09 martie 2015 – 22 august 2015 inclusiv și să calculeze și achite lui Marcel Pulbere prejudiciul moral în mărimea unui salariu mediu lunar.

La 02 septembrie 2015, în scopul executării hotărârii din 22 august 2015 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău, Serviciul Vamal a emis ordinul nr. 260-p, prin care Marcel Pulbere a fost restabilit în funcția de auditor intern al Direcției audit intern, iar la 08 iulie 2016 Serviciul Vamal a emis ordinul nr. 754-p, prin care a fost achitat lui Marcel Pulbere, șef adjunct interimar al Departamentului de aplicare a legii, salariul pentru absența forțată de la lucru în perioada 09 martie 2015 – 22 august 2015 (minus un salariu mediu lunar achitat în baza ordinului nr. 860-p din 02 septembrie 2015), precum și prejudiciul moral în mărimea unui salariu mediu lunar (f. d. 35, 36, vol. III).

Conform certificatului nr. 147/19 din 16 iulie 2019, eliberat de către Serviciul Vamal, mărimea salariului mediu lunar al lui Marcel Pulbere la momentul suspendării din funcție a constituit 3237,25 de lei (f. d. 30, vol. III).

Prin urmare, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că, instanțele judecătorești corect au concluzionat că, Marcel Pulbere are dreptul la salariu neachitat și la ajutorul material și legal au încasat din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Marcel Pulbere salariul neachitat și ajutorul material, însă greșit au indicat perioada 17 februarie 2009-02 septembrie 2015. Or, Marcel Pulbere, prin cererea de micșorare a cuantumului unei pretenții din acțiune, a solicitat încasarea salariului pentru perioada 17 februarie 2009 – 08 martie 2015, recunoscând că, Serviciul Vamal i-a achitat salariul pentru perioada 09 martie 2015 – 22 august 2015 (f. d. 50, vol. III).

În contextul celor expuse, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a casa decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe în partea încasării salariului și ajutorului material și de a pronunța în această parte o nouă hotărâre, prin care urmează să se indice corect perioada de referință și să se încaseze din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Marcel Pulbere, cu titlu de prejudiciu material, salariul în sumă de 235186,21 de lei și ajutorul material în sumă de 14023,50 de lei, pentru perioada 17 februarie 2009 – 08 martie 2015, adică pentru

72 de luni și 13 zile, în total 249209,71 de lei.

Conform art. 7 lit. e) din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, în cazurile menționate la art. 3, persoanei fizice sau juridice i se compensează sau i se restituie sumele plătite de ea pentru asistența juridică.

În conformitate cu art. 63 alin. (4) din Legea nr. 1260-XV din 19 iulie 2002 cu privire la avocatură, cheltuielile suportate de client în legătură cu acordarea de către avocat a asistenței juridice la apărarea drepturilor și intereselor lui legitime în cauzele penale, civile și administrative urmează a fi compensate integral și proporțional cerințelor admise (respinse) de partea adversă.

Pornind de la practica CEDO, cheltuielile pentru asistența juridică trebuie să fie necesare, realmente angajate și rezonabile ca mărime.

Pentru dovada cheltuielilor suportate, prin prisma practicii CEDO, se evidențiază necesitatea prezentării de către partea care pretinde compensarea cheltuielilor a următoarelor documente: dovada achitării onorariilor avocaților (copii de pe dispozițiile de plată prin virament sau bonurile de plată); copia de pe facturile de strictă evidență, emisă pentru clienți-persoane juridice și în alte cazuri stabilite de legislație; listă detaliată a actelor/acțiunilor efectuate de avocat și orarul timpului aferent acestora (cu tariful și orarul).

Din materialele dosarului rezultă că, avocatul Iulian Balan a participat în ședințele de judecată pe cauza penală și a acordat servicii juridice intimatului Marcel Pulbere în baza contractului de asistență juridică nr. 557 din 08 iulie 2014, pentru care ultimul a achitat suma de 35000 de lei, fapt confirmat prin ordinul de încasare a numerarului nr. 11 din 16 octombrie 2008 (f. d. 218-220, vol. II).

Raportând cele descrise la dispozițiile normelor legale citate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că, instanțele judecătorești temeinic și legal au încasat din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Marcel Pulbere cheltuielile de asistență juridică suportate în cadrul dosarului penal în sumă de 35000 de lei, iar argumentele invocate de către recurenți în acest sens nu pot fi reținute ca întemeiate.

Conform art. 11 alin. (1) din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, mărimea compensației pentru repararea prejudiciului moral se stabilește de instanța de judecată în modul prevăzut de prezenta lege. Mărimea concretă a compensației se determină luându-se în considerare gravitatea infracțiunii de a cărei săvârșire a fost învinuită persoana respectivă; caracterul și gravitatea încălcărilor procesuale comise la urmărirea penală și la examinarea cauzei penale în instanța de judecată; rezonanța pe care a avut-o în societate informația despre învinuirea persoanei; durata urmăririi penale, precum și durata examinării cauzei penale în instanța de judecată; natura dreptului personal lezat și locul lui în sistemul de valori al persoanei; suferințele fizice, caracterul și gradul suferințelor psihice; măsura în care compensația bănească poate atenua suferințele fizice și psihice cauzate; durata aflării nelegitime a persoanei în detenție.

Or, conform art. 1423 din Codul civil, mărimea compensației pentru prejudiciul moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul

și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această compensare poate aduce satisfacție persoanei vătămate. Caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, precum și statutul social al persoanei vătămate.

Din materialele dosarului rezultă că, în privința lui Marcel Pulbere a fost începută o urmărire penală și în cadrul acesteia i-au fost aplicate măsurile preventive – obligația de a nu părăsi țara și arest preventiv, a fost pus sub învinuire și interogat în calitate de învinuit și inculpat.

De asemenea, actele cauzei denotă faptul că, la 06 iulie 2009, la domiciliul lui Marcel Pulbere a fost efectuată percheziția.

Tot la 06 iulie 2009, prin încheierea judecătorului de instrucție, lui Marcel Pulbere i-a fost înlocuită măsura preventivă din obligarea de a nu părăsi țara cu arest preventiv pe un termen de 15 zile, iar ulterior, prin decizia din 28 iulie 2009 a Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău a fost prelungită lui Marcel Pulbere măsura preventivă – arest preventiv pe un termen de 30 de zile, cu calcularea termenului din momentul reținerii lui.

De asemenea, actele cauzei denotă faptul că, prin decizia din 19 mai 2014 a Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău, Marcel Pulbere a fost recunoscut vinovat în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 42 alin. (5) și 248 alin. (5) lit. b), c) și d) din Codul penal și a fost pedepsit cu închisoare pe un termen de 5 ani, iar prin aplicarea art. 90 din Codul penal, cu suspendarea condiționată a executării pedepsei pe un termen de probă de 3 ani. Totodată, conform art. 65 din Codul penal, Marcel Pulbere a fost privat de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate în organele vamale și în cele de ocrotire a normelor de drept pe termen de 3 ani.

Mai mult ca atât, la 22 august 2014, în temeiul deciziei enunțate, Serviciul Vamal a emis ordinul nr. 1166-p, prin care Marcel Pulbere a fost eliberat din funcția de auditor intern al Direcției audit intern, începând cu 19 mai 2014.

În speță, se reține că, prin intentarea cauzei penale, efectuarea percheziției la domiciliu, aplicarea măsurilor preventive - obligarea de a nu părăsi țara și arest preventiv, recunoașterea în calitate de învinuit și inculpat și prin emiterea deciziei de condamnare la 19 mai 2014, care ulterior a fost casată, intimatului Marcel Pulbere i-au fost cauzate suferințe fizice și psihice, care s-au exprimat prin frustrări, incertitudini și neliniști.

Prin urmare, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, având în vedere principiile compensării echitabile și rezonabile a prejudiciului moral, suferințele morale cauzate, starea de stres și retrăirile suportate de către intimat, consideră că, instanțele judecătorești temeinic și legal din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Marcel Pulbere suma de 50000 de lei, în vederea reparării prejudiciului moral, sumă care poate fi considerată ca o compensare ce ar aduce satisfacție persoanei vătămate, la caz intimatului, iar argumentele invocate de către recurenți în acest sens nu pot fi reținute, deoarece sunt neîntemeiate.

Astfel, din considerentele menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursurile, de a casa decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe în partea încasării salariului și a ajutorului material și de a pronunța în această parte o nouă hotărâre, prin care se încasează din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Marcel Pulbere, cu titlu de prejudiciu material, salariul și ajutorul material pentru perioada 17 februarie 2009 – 08 martie 2015 în sumă de 249209,71 de lei, iar în rest de a menține decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admit recursurile declarate de către Ministerul Justiției și Procuratura Generală.

Se casează decizia din 10 decembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 06 septembrie 2019 a Judecătoriei Strășeni, sediul central în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de către Marcel Pulbere împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii Procuratura Generală și Serviciul Vamal cu privire la repararea prejudiciului material și moral în partea încasării salariului neachitat și a ajutorului material și se pronunță în această parte o nouă hotărâre, prin care:

Se încasează din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Marcel Pulbere, cu titlu de prejudiciu material, salariul și ajutorul material pentru perioada 17 februarie 2009 – 08 martie 2015 în sumă de 249209,71 (două sute patruzeci și nouă mii două sute nouă lei șaptezeci și unu bani) de lei.

În rest decizia din 10 decembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 06 septembrie 2019 a Judecătoriei Strășeni, sediul central se mențin.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

judecătorii

Maria Ghervas

Nicolae Craiu

Victor Burduh

Mariana Pitic